

TRANSFIGURATION OF THE INTELLECTUAL. CONVERGENCE AND DIVERGENCE OF MIRCEA ELIADE AND GIOVANNI PAPINI'S PUBLICISTICS

Liliana Rodica Feder

PhD Student, Technical University of Cluj-Napoca - Baia Mare Northern
University Center

Abstract: In adolescence and during student years, the path dose by Eliade in his formation is the one of heroic asceticism, of magic pragmatism, all for the purpose of building a virile personality which stands under the papinian influence. The approach to Papini involves the search of the stage of formation years, the search of his own self, between time and space of the first literary, journalistic, religious, philosophical experiences. The first Papini and the first Eliade are very much alike, the resemblance being in consequence of the extension of the young papinian issues wich could be found in the ambitions and expectations of the interwar generation of Romanian intellectuals, of the “ ’27 Generation”. The initiation adventure, either we report to the publicistic works, either to the literary one, for the two actors is played in different acts, but with identical mask; is living with intensity in and trough literature –wich the world must established aud authenticate - , but also in publishing wich claims purifying renaissance in a new historical construction, in wich the prophet announce the appearance of the “new man”.

Keywords: spiritual renaissance, prophet, new man, ethics of masculinity, far-right politics

Arătându-se mereu deschis avangardelor, până în anul 1921 pentru Papini literatura s-a dovedit o călătorie fără scop, în interiorul producției sale creatoare identificându-se la acel moment, cel puțin trei tipuri de scriitură : de o parte se situa discursul destinat poeziei, iar de cealaltă parte se afla scriitura de tipul intervenției directe, destinată jurnalisticii (trimitem spre articolele tipărite în „Leonardo” , „Lacerba” și „La Voce”), aceasta din urmă considerată de autor un gest eliberator al propriului spirit. Între cei doi poli s-a așezat epica nuvelor de tinerețe, creațiile perioadei reflectând modul în care Papini prozatorul a înțeles a se folosi de puterea de acțiune a superiorității fantasticului *intern* asupra celui *extern*. Pentru prozatorul italian utilizarea „instrumentarului” fantasticului nu conduce la o serie de fapte așezate în sfera extraordinarului, dimpotrivă, este realitatea cea care devine ireconoscibilă, iar personajele care citesc „poveștile” tragicului cotidian dețin calități speciale. Elementul fantastic se dovedește a fi exclusiv un instrument de interpretare a realității lumii înconjurătoare. În aceste circumstanțe era aproape firesc ca impactul florentinului asupra lui Eliade să fie resimțit bidirecțional. Pe de o parte,

convergențele dintre *Maestru* (Papini) și *Discipol* (Eliade) se trasează prin confirmarea unui alt fel de literatură, ce definea mult mai pertinent sensibilitatea antilirică eliadescă, aflată în evidentă opoziție cu melancoliile idilice atribuite prozei timpului, de tip Ionel Teodoreanu, iar pe de altă parte, intersectările prindeau contur prin cultivarea unei „virilități” eroice și ascetice, bazate pe educarea voinței și cultul performanței spirituale, nu doar în scrierile literare, ci și în modul de a face jurnalistică.

Papini și Eliade, în ipostaza de publiciști, scriu sub imperativul „istoriei care se face”¹ pentru că mizează pe rolul fundamental al intelectualului implicat în constructul istoric al societății și al națiunii. Intuiția drumului pe care se vor înscrie Eliade și „Generația ’27” Papini vizionarul o materializează într-o profeție ascunsă în paginile *Unui Om sfârșit* : „Nu ne mulțumisem să distrugem. Am fost primii din Italia care au vorbit despre mulți scriitori de-ai noștri sau străini sau recent apăruiți, pe care azi îi citează toată lumea, dar pe care atunci nimeni nu-i cunoștea nici măcar după nume, și am vorbit despre ei cu respect, cu iubire, cu entuziasm. Am fost cei dintâi sau printre cei dintâi care au popularizat idei noi, curente de gândire greșit cunoscute sau pe cale de formare, școli pe care nimeni dintre noi nu le lua seamă și nu se gândea. Am reînviat pasiunea pentru vechii mistici, am stimulat gustul neprevăzut pentru matematici al unora dintre tineri, am pus și am discutat probleme ce păreau foarte îndepărtate de cultura noastră națională. Iar arta, pentru a desăvârși ciudata noutate a acestui neobișnuit iureș ideal servea ca un fel de acompaniament firesc...”²

Primele articole scrise de Eliade adolescentul, aidoma predecesorului său italian, au fost articole eclectice, didactice, bizare pentru unii, incitante pentru alții, cu caracter vădit de popularizare a lecturilor personale. În studenție, preluând metodele acțiunii papiniștilor și dezideratul maestrului italian, dezbărat de complexul ionesciano-cioranian al inferiorității culturii române, începând cu anul 1927 Eliade enunță tot mai clar obiectivul noii generații de intelectuali români, într-un discurs al continuității *renașterii spirituale* predicate și enunțate de florentin, cu destinatari preciși : „Noi voiam să ne adresăm celui mai larg public și să dăm avânt cultural românesc, care, fără această participare, risca să se afunde în provincializare. Evident nu eram singurul care gândeam astfel și nu eram cap de listă al acestui grup. Noi am simțit cu toții nevoia acestui lucru, convinși că numai noi îl puteam realiza, pentru că eram tineri și nu ne temeam de anumite consecințe supărătoare (în privința „carierii” universitare, de exemplu).”³ În ani diferiți, dar cu același entuziasm, plasați sub zodia misiunii recuperatoare a propriei culturi naționale, imperativul publiciștilor Papini și Eliade vizează în primă instanță ceea ce italianul numea „recuperarea literaturii”, expresie care în articolele gazetarului român se va traduce prin „deprovincializarea culturii române”. Dezideratul se naște urmare a anchilozării culturii italiene în autosuficiența instituită de vechea gardă culturală giolittiană, în timp ce pentru România anilor ’20–’30 ruperea de trecut reprezenta consecința acutizării conflictului dintre generații, sensul belicos al sintagmei fiind camuflat de gazetarul român în expresia „deosebirea dintre duhurile generațiilor”⁴. Fin observator, analist necruțător, publicistul enunță nevoile culturii române devenite în același timp teme transferate și dezvoltate în literatura trăiristă. Pornind de la premisa conștiinței polivalente a noii generații, pentru a puncta diferența *organică* dintre conștiința antebelică și cea aparținând „generației alese”, invocă capacitatea acesteia din urmă de a

¹ Sintagma este opusă „istoriei care se consumă”, distincția îi aparține lui Eugen Ionesco, și este dezbătută de Eliade în *Oceanografie*.

² Giovanni Papini, *Un Om sfârșit*, traducere Ștefan Augustin Doinaș, Ed. Polirom, București, 2011, pp.91-92.

³ Mircea Eliade, *Încercarea labirintului*, traducere Doina Cornea, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1990, p.70.

⁴ Mircea Eliade, *Sensul Itinerariului Spiritual*, în Mircea Eliade, *Virilitate și asceză, Scrieri de tinerețe, 1928*, ediție îngrijită de Mircea Handoca, Ed. Humanitas, București, 2008, p.160.

supraviețui unei crize : „De ce ne socotim „generația aleasă”, de ce socotim profund hiatusul dintre generații? Pentru că am copilărit într-o epocă de criză, și am supraviețuit soluționării fericite a acestei crize.”⁵. Experimentarea soluției supraviețuirii îi recomandă în ipostaza celor *aleși*, obligați de istorie a impune o *renaștere spirituală*, ce se desăvârșea într-o nouă experiență, prin trasarea unor linii *specific naționale*, de *ortodoxie*, de *mistică*, ca repere ale vieții interioare, dar mai cu seamă prin experiența transcenderii materiei, care „înseamnă a fi dincolo de legile, de criteriile, de valorile ei”⁶, contribuind la construcția noului limbaj cultural de citire a semnelor realității cotidiene, la inițierea în cultura noilor valori. Renunțarea la cultura feminină, sentimentală, asemuită unei crize „de adolescentism, de moldovenism, de tembelism cerebral explicabil într-o conștiință care nu a descoperit tristețea masculină”⁷, echivalează cu o primă treaptă urcată de inițiat pentru a putea ajunge la următoarele : „masculinitate”, „eroism”, „vitalitate”, „setea totalității.”, ca forme de edificare a sinelui, a noii conștiințe spirituale, într-un cuvânt a „omului nou”.

Papini și Eliade, din poziția de publiciști, înțeleg a se situa în zona acțiunii culturale, în ciuda unor tentative publicistice de natură intervenționist-politice. Papini jurnalistul influențează conștiințe, fiind una din cele mai autorizate voci din paginile publicațiilor primilor douăzeci de ani de secol XX, perioadă în care se nășteau noile forme ale viitoarei literaturi. Atitudinea reacționară este unica atitudine manifestată constant de intelectualul florentin⁸, un militant al reînnoirii nu doar pe planul literaturii, ci și pe cel al vieții intelectuale în general, punând pentru prima oară în discuția mediului cultural peninsular necesitatea alinierii la matricea culturală europeană. Eliade, gazetarul interbelic, datorită răspândirii complexului de inferioritate în cultura română, propune și el soluția recuperării spirituale canalizată spre obsesiva nevoie de a genera lucruri durabile, mărețe pentru ca românii să fie acceptați și luați în seamă ca popor egal în rang cu celelalte popoare europene. Găsise și calea de urmat, mizând pe ipostazierea culturală a națiunii sale de mediator între Occident și Orient, după cum probează călătoria în India, și ulterioarele sale cercetări științifice. Modul în care a înțeles și mai apoi a predicat menirea generației sale se regăsește în articolele *Itinerariului Spiritual*. Textul se prezintă ca un manifest scris în ton profetic, plin de gravitate, ce reclama redeșteptarea generației din care el însuși făcea parte. Lectura atentă a *Itinerariului* conduce la concluzia că Eliade propunea celor ce doreau a se recunoaște în trăsăturile idealizate ale „generației” o nouă etică personală, detaliată în *Scrisorile către un provincial*. Ciclul acestor articole continua într-o altă ipostază discursul construcției sinelui, a personajului Eliade, prin portretul „provincialului” născut, după cum mărturisește în *Memorii*, din trăsăturile desprinse din „multiplele scrisori pe care le primeam” și lacare „adăugasem și multe trăsături personale.”⁹ Acestui „provincial” Eliade profesorul îi dădea lecții de bărbăție și eroism, cerându-i imperios să iasă din imobilismul gândirii „bătrânilor”, să dezbrace haina mediocrității, chiar dacă trebuia să realizeze un efort supraomenesc pentru a lărgi orizontul cultural românesc. Urmare a publicării *Itinerariului*, Eliade devine purtătorul de cuvânt al noului spirit. Descris de I. P. Culiianu ca un receptacol al ideilor ce pluteau în aer și nu neaparat ca un „creator «viril» de idei, ci un sensibil receptor «feminin», o matrice în care ideile

⁵ Mircea Eliade, *Sensul Itinerariului Spiritual*, în Mircea Eliade, *Virilitate și asceză, Scrieri de tinerețe, 1928, op.cit.*, p. 161.

⁶ *ibidem*, p.161.

⁷ Mircea Eliade, *Scrisori către un Provincial. Trecutul...*, în Mircea Eliade, *Virilitate și asceză, Scrieri de tinerețe, 1928, op.cit.*, p.228.

⁸ Una din cele mai autorizate voci ale operei papiniene este Mario Isnenghi, cercetătorul ideologiilor reacționare ale secolului nostru găsește linia unificatoare a operei în această atitudine reacționară a intelectualului.

⁹ Mircea Eliade, *Memorii, vol.I, (1907–1960), op.cit.*, p.168.

vremii ies din starea lor embrionară¹⁰, Eliade, asemeni lui Papini, se va transforma în profetul așteptat de mare parte din tinerii români ai vremii.

Influența scriitorului italian în publicistica din perioada formării intelectuale a lui Eliade poate fi probată nu doar prin articolele explicite dedicate maestrului italian¹¹, ci și prin articolele *Preludii la o estetică mistică* sau prin seria celor treisprezece *Scrisori către un provincial* publicate în „Cuvîntul” în intervalul 1927-1933. În ele, dar și în *Apologia Virilității*, excepționalul eseu scris având ca model papiniana *Maschilità* (Masculinitate), Eliade propune după modelul italianului un program de educare a voinței, un adevărat *modus vivendi* pentru colegii de generație. La doar douăzeci de ani, găsisese un „mod de a fi în lume”¹² în uniunea *dionisiacului* și a *cristicului* prin virilitate, uniune certificată în literatura autenticistă ca vehicul al ideii de „apologie a experienței”, pentru ca în publicistică să dobândească atributele unui „instrument de cunoaștere, și deci de stăpânire a lumii.”¹³ O mască am spune, din moment ce Eliade pentru a se putea defini are nevoie de femeie, nu ca parteneră, ci ca pretext pentru a se pune în valoare. Florin Țurcanu este unul din puținii exegeți care observă că „masculinitatea” eliadescă nu se opune femeii, „decât pentru a se orienta mai bine către idealurile eroice și către personajele excepționale care îi servesc ca modele.”¹⁴ Bărbatul ideal nu are nevoie de femeie, din moment ce masculinitatea sa se desăvârșește prin ascetism, efort spiritual și prin erudiție. Eliade bătătorește, astfel, drumul lui Papini, profetul virilității intelectuale. Accentele pamfletare sunt îndreptate împotriva bărbatului superficial, monden, fără profunzime interioară și împotriva femeii și feminității, considerate unelte ale îndepărtării de ținta eroică a existenței individuale. Anticipând nevoia de contracarare a tușei feminine din literatura română, avertizează asupra unicului mod în care se putea ieși din literatura „măruntă” („Scriem eseuri, ziaristică, literatură măruntă.”¹⁵), dar pentru aceasta „Numai masculii pot realiza idealul etic, creștinismul, prin voință.”¹⁶ Este convins că în cele din urmă va atinge visul integrării culturii naționale în universalitate, condiția fiind aceea ca noua generație să privească „esența” („Nu priviți originile, ci esența.”¹⁷) radiografierii conștiinței și a valorilor etice. Setea de totalitate papiniană este reluată și trăită în *Apologia* lui Eliade ca dorință de a experimenta „tot și în același timp”, ca un „Cânt pentru setea Totului”, în care notează autorul „Tânjesc pentru că vreau tot [...] De ce nu pot viețui un ceas în toate?”¹⁸ Eugen Simion este de părere că trăirea dezideratului totalității ca experiență decisivă de cei doi protagoniști a implicat fără putință de tăgadă și o viață lăuntrică „explozivă”, or, din acest motiv a fost supusă unei primejdii permanente, unei desfătări păgâne, în timp ce „masculinitatea” a implicat asumarea eșecului și a pioșeniei mântuirii. În viața publică, în spațiul cultural, ideile papiniste din *Maschilità* Eliade le traduce în revendicarea necesității imperative a unei *culturi a regenerării* opuse *culturii epuizării*, a ratării și inadapării

¹⁰ I.P.Culianu, *Addenda*, în *Mircea Eliade*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Traducere Florin Chirițescu și Dan Petrescu, cu o scrisoare de la Mircea Eliade și o postfață de Sorin Antohi, Polirom, București, 2004, p.213.

¹¹ O extrem de riguroasă și documentată listă a articolelor scrise de-a lungul vieții de Eliade despre Papini o prezintă cercetătorul literar Liviu Bordaș în articolul *Pilotul orb și tânărul ce învăța să zboare: despre întâlnirile lui Eliade cu Papini*. Recent (2016) în revista de cultură milaneză „Antares”, coordonată de Gianfranco de Turris, cercetătorul român a publicat o serie de scrisori inedite din corespondența Eliade – Papini.

¹² Mircea Eliade, *Memorii, vol.I. (1907-1960)*, Ediție și cuvânt înainte de Mircea Handoca, Ed. Humanitas, București, 1993, p.147.

¹³ *ibidem*, p.147.

¹⁴ Florin Țurcanu, *Mircea Eliade Prizonierul istoriei*, traducere din limba franceză Monica Anghel și Dragoș Docu, cu o prefață de Zoe Petre, Ed. Humanitas, București, 2005, p.136.

¹⁵ Mircea Eliade, *Feminitate*, în Mircea Eliade, *Virilitate și Asceză, Scrieri de tinerețe, 1928, op.cit.*, p.46.

¹⁶ Mircea Eliade, *Feminitate*, în Mircea Eliade, *Virilitate și Asceză, Scrieri de tinerețe, 1928, op.cit.*, p.44.

¹⁷ Mircea Eliade, *Feminitate*, în Mircea Eliade, *Virilitate și Asceză, Scrieri de tinerețe, 1928, op.cit.*, p.45.

¹⁸ Mircea Eliade, *Apologia virilității*, în Mircea Eliade, *Virilitate și asceză, Scrieri de tinerețe, op.cit.*, p.235.

localiste. În această „invitație la bărbăție”¹⁹ îmbrăcată în termeni autohtoni Eliade camuflează în fapt acel antisentimentalism viril al lui Papini, prezente în elementele alese de gazetarul român din futurismul european, curent acceptat ca atitudine existențialistă, și nu ca program estetic : „Aceasta nu mă împiedică însă de a scrie recunoștința pe care orice tânăr contemporan o datorează futurismului. Nu e vorba de influențe. Fiecare am descoperit futurismul istoric după ce depășisem un futurism personal. Există o stare de suflet – cu atitudini moderne sau filosofice, literare sau sportive, politice sau artistice – care nu-și găsește nici o legătură cauzală și zgomotoasă în bătălia futuristă și care totuși poate fi desemnată sub numele de futurism.”²⁰ Toate aceste repere îi vor modela decisiv atitudinea culturală, chiar și în poziția de imitator, în gustul provocării și furiei preluate de la maestrul italian. Din momentul în care Eliade ajunge să reclame defrișarea unor imense teritorii în cultura română, conchide Mihai Gheorghiu, se impune dominația unei conștiințe a adamismului cultural, a unui eu conchisdatoric, adăpat la izvoarele unei etici a curajului, o etică a masculinității, a unei noi virilități. Tema „omului nou” prezentă în publicistica și epica de primă etapă creatoare eliadescă cucerește în importanță, devenind un program ideologic și epic pentru întreaga epocă. În *Itinerariu spiritual* acest „om nou” – ca de altfel și în eposul romanesc – se recomandă ca un om energic, vital, care, spre deosebire de omul nou al lui Papini „știe să dizolve dihotomia subomului balcanic și mioritic comun, depășirea fiind una de tip hegelian, ducând la o adevărată revoluție metafizică.”²¹

Tratarea temei „omului nou” în publicistică a condus la insinuarea politicului în discursul eliadesc și ne gândim în acest sens la articolele definite ca „legionare”, asupra cărora exegeții italieni au scris în contextul convergențelor lui Eliade cu un alt italian, filosoful absolutului, Julius Evola. Brusc, gazetarul, scriitorul, istoricul religiilor român se vede cantonat într-un grup catalogat de extrema „dreaptă”, deși articolele din perioada interbelică, care prin impetuoșitatea lor demonstau multă sinceritate, căutau un public fără distincție în culoarea politică. Judecata apartenenței la dreapta extremă, credem noi, s-a făcut mai cu seamă după „cercul partenerilor săi de aventură”²², căci așa-zisa atitudine legionară a lui Eliade trădează în fapt o teamă față de violența dezlănțuită în societatea românească, odată cu poziționarea și apoi înregimentarea de-a stânga sau de-a dreapta a multor colegi de generație : „Această teamă explică de ce apolitismul său de «intelectual» fusese expresia unei atitudini esențialmente defensive”²³, ține să sublinieze Florin Țurcanu. Pe de altă parte, în ciuda acestei îngrijorări, trebuie să remarcăm că Eliade nu a întrerupt niciodată relațiile cu prietenii săi Polihroniade, Nae Ionescu, unii din ei intrând în Garda de Fier. Așa se explică de ce Mihail Sebastian consemnează în *Jurnal* „alunecările spre dreapta” ale prietenului său, după cum și Comarnescu va remarca „poziția puțin cam de dreapta” adoptată de Eliade în subiectele și tonul articolelor anului 1935. În acest an, Eliade, devenit deja un simpatizant al lui Codreanu, va deschide drumul angajamentului politic. Treptat, și Papini își va pierde haina *apolitismului*, glisând din zona activismului cultural, începând cu anul 1913, în cel al politicului, când își va exprima deschis opțiunea pentru „un bagno di sangue” („o baie de sânge”) și alături de Soffici și Prezzolini va transforma revista „Lacerba” într-un organ de presă favorabil intervenționismului. În această revistă va publica articolul intitulat *Amiamo la guerra* (Iubim războiul) ce marchează în fapt primul pas în implicarea politică entuziastă. Îndemnul gazetarului italian este unul de idealizare a unui act de violență, căci îndeamnă fără rezerve, notând: „Amiamo la guerra ed assaporiamola da buongustai finché dura. La guerra è spaventosa

¹⁹ Amalia Lumei, *Geneza unui poem filosofic: Apologia virilității*, în „Observator cultural”, n. 603, 2 decembrie 2011.

²⁰ Mircea Eliade, *Recunoștință futurismului*, în Mircea Eliade, *Virilitate și asceză, Scrieri de tinerețe, 1928, op.cit.*, p.216.

²¹ Mihai Gheorghiu, *Reversul istoriei, Eseu despre opera lui Mircea Eliade*, Editura Humanitas, București, 2015, p.294.

²² I.P.Culianu, *Addenda*, în *Mircea Eliade, op.cit.*, p.214.

²³ Florin Țurcanu, *Mircea EliadePrizonierul istoriei, op.cit.*, p.310.

– e appunto perchè spaventosa e tremenda e terribile e distruggitrice dobbiamo amarla con tutto il nostro cuore di maschi - ... ”²⁴, reținând războiul ca act regenerator al destinului nației sale. Campania pro intervenționistă a lui Papini se va prelungi și în alte reviste, precum „Giornale del mattino” și „Resto del Carlino”. Vena de publicist politic se face resimțită și în perioada guvernării mussoliniene prin manifestarea unei autarhii culturale oglindite în mod antinomic. Nu a ezitat să-i definească, de exemplu, pe Croce și Gentile „i dioscuri dell’idealismo assoluto”, văzând în aceștia spiritele ce aservesc și supun Italia unui „vassallaggio spirituale verso il Sacro Germanico Impero dell’Idea Pura”²⁵, după cum nu a manifestat reticență în a-și exprima ideile, prejudecățile străbătute de puternice accente antiiudaice, așa cum reiese din articolele publicate în revista „Il Frontespizio” și în care se implică într-o campanie „contro il Risorgimento e il massonismo ebraico mondiale.”²⁶ Anii ’20 îl găsesc pe Papini aproape de regimul fascist care domina țara, scriind articole ce se integrau în campania fascistă în favoarea ruralizării (din acest punct de vedere Papini și Eliade se deosebesc, căci activismul cultural a lui Eliade se adresează intelectualității urbane a „generației” sale), a se vedea articolul *Accuse alla città* (Acuze aduse orașului), pentru ca în 1938 să adere alături de alți 329 de intelectuali italieni la *Manifestul rasei*, printre aceștia numărându-se Giovanni Gentile, Julius Evola sau Giuseppe Tucci.

De cealaltă parte, contextul istoric în care Eliade interbelic scrie mai mult de o mie de articole publicate în revistele românești îl va scoate și pe acesta din arealul acțiunii strict culturale, întrucât nu puține au fost momentele în care concepția despre cultură reprezentată de el și intelectualii generației a avut conotații politice. La o privire exhaustivă, lectura acestor articole trimite la concluzia că deopotrivă gazetarul interbelic român, ca de altfel și cel european, tânjeau după profeții. Această nevoie, în cazul „tinerei generații” române, I. P. Culianu o leagă de necesitatea plămădirii unui personaj care să dețină rolul jucat de Nicolae Iorga pentru generația precedentă, sau de Ion Heliade Rădulescu pentru generația de la 1848. Dar profetul exista deja, observă același I. P. Culianu, întrupat fiind în persoana lui Nae Ionescu, iar Eliade îi era discipol.

Sfârșitul Primului război mondial perceput ca o tragedie, ca o ruptură ireversibilă față de trecut, a condus spiritele libere, tineri cu predilecție, noua generație, la accesarea unor răspunsuri legate de așteptările viitorului. În Italia, Papini și Prezzolini își chemaseră tinerii lupi la a dărâma academiile, în România revista „Contemporanul” lansa imboldul „să ne ucidem morții”, cu alte cuvinte se impunea refuzul umbrelor trecutului și se cerea coborârea tradiției de pe pedestalul cunoașterii.

Convergențele celor doi publiciști în câmpul jurnalistic se manifestă așadar prin voința de totalizare, deținerea puterii absolute, într-un discurs social, holistic, ce propovăduia în ultimă instanță schimbarea la față a intelectualului. În *Memorii*, Eliade translează chestiunea *generației tinerilor intelectuali români* fenomenului european: „De altfel, curând mi-am dat seama că «problema generațiilor» nu era un fenomen exclusiv românesc: se discutase și în alte țări.”²⁷, firesc, așadar ca atributele *șefului de generație*, să fie regăsite în mare parte în actorii acelei perioade.

Cât privește importanța lui Papini în devenirea tânărului Eliade, aceasta nu a constatat doar în modelul literar, intelectual ce se creiona constant, ci mai cu seamă în faptul că l-a determinat să învețe italiana ca să-l poată citi, oferindu-i posibilitatea deschiderii unui alt orizont al cunoașterii,

²⁴ Textul a fost extras din: <http://www.pavonerisorse.it/storia900/tests/papini.htm> [„Să iubim războiul și să-l gustăm ca niște gurmanzi, atât timp cât durează. Războiul este înfricoșător – și tocmai pentru că sperie și este groaznic și teribil și distrugător trebuie să-l iubim din toată inima noastră de bărbați”.]

²⁵ [„vasalități spirituale față de Imperiul Sacru Germanic al Idei Pure”]

²⁶ Roberto Chiarini (a cura di), *L’intellettuale antisemita*, Venezia, Marsilio, 2008, p.32.

²⁷ Mircea Eliade, *Memorii, vol.I, (1907–1960), op.cit.*, p.147.

diferit de cel al colegilor de generație, anume cel al culturii italiene. Astfel vor fi descoperite două din pasiunile sale decisive în devenirea intelectuală și spirituală: *filosofia Renașterii* și *istoria religiilor*.

BIBLIOGRAPHY

1. Chiarini Roberto (a cura di), *L'intellettuale antisemita*, Venezia, Marsilio, 2008.
2. Culianu I.P., *Addenda*, în *Mircea Eliade*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Traducere Florin Chirițescu și Dan Petrescu, cu o scrisoare de la Mircea Eliade și o postfață de Sorin Antohi, Polirom, București, 2004.
3. Gheorghiu Mihai, *Reversul istoriei. Eseu despre opera lui Mircea Eliade*, Editura Humanitas, București, 2015.
4. Lumei Amalia, *Geneza unui poem filosofic: Apologia virilității*, în „Observator cultural”, n. 603, 2 decembrie 2011.
5. Eliade Mircea, *Memorii, vol.I. (1907–1960)*, ediție și cuvânt înainte de Mircea Handoca, Ed. Humanitas, București, 1993.
6. Eliade Mircea, *Încercarea labirintului*, traducere Doina Cornea, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1990.
7. Eliade Mircea, *Virilitate și asceză, Scrieri de tinerețe, 1928*, ediție îngrijită de Mircea Handoca, Ed. Humanitas, București, 2008.
8. Papini Giovanni, *Un Om sfârșit*, traducere Ștefan Augustin Doinaș, Ed. Polirom, București, 2011.
9. Țurcanu Florin, *Mircea Eliade. Prizonierul istoriei*, traducere din limba franceză Monica Anghel și Dragoș Docu, cu o prefață de Zoe Petre, Ed. Humanitas, București, 2005.